

> FOR SOCIETY

HANDREIKING: NAVIGEREN DOOR JE LEERPROCES

HANDREIKING: NAVIGEREN DOOR JE LEERPROCES

Bij Fontys kiezen we voor talentgericht onderwijs. Hierbij volg je grote onderwijseenheden van 15 of 30 studiepunten. Deze handreiking is een hulpmiddel om binnen een onderwijseenheid te navigeren, aan je leerproces te werken en vervolgens studiepunten te behalen. Je beweegt je tussen de volgende stappen: verwachtingen verhelderen; plannen maken; proberen, oefenen en leren; leren zichtbaar maken; pas op de plaats maken; klaarmaken portfolio voor tentamen. Leren gaat niet in een rechte lijn, je komt deze stappen meerdere keren tegen. En je zet die stappen samen met docenten, begeleiders in het werkveld en medestudenten.

Zo bereid jij je voor op jouw toekomst als professional.

Verwachtingen
verhelderen

Plannen
maken

Proberen,
oefenen en leren

Leren
zichtbaar maken

Pas op de plaats
maken

Klaarmaken
portfolio voor
tentamen

Verwachtingen verhelderen

De eerste stap is met je docenten, medestudenten en begeleiders in het werkveld verhelderen wat de leeruitkomsten van deze onderwijsseenheid betekenen. Je bepaalt met elkaar hoe deze onderwijsseenheid bijdraagt aan jouw ontwikkeling als professional. Je weet dan wat er van jou wordt verwacht en wat je moet kennen en kunnen om de leeruitkomsten aan te tonen. Het kan zijn dat je niet meteen weet wat er van jou wordt verwacht. Dat hoort erbij. Blijf in gesprek gaan met docenten, medestudenten en begeleiders in het werkveld. Zo creëer je samen een beeld van wat de leeruitkomsten voor jou inhouden.

Vragen die hierbij kunnen helpen:

- *Waarom zijn deze leeruitkomsten belangrijk voor mijn ontwikkeling tot professional?*
- *Kan ik de leeruitkomsten in eigen woorden uitleggen?*
- *Komt mijn beeld overeen met dat van mijn medestudenten, docenten en begeleiders in het werkveld?*
- *Hoe kan ik de leeruitkomsten aantonen?*
- *Is er verplicht materiaal, bijvoorbeeld een (kennis)toets die ik moet behalen?*
- *Wat zijn voorbeelden van bewijsmateriaal?*
- *Waar kan ik voorbeelden van bewijsmateriaal vinden ter inspiratie?*
- *Is er een beoordelingsmodel of rubric beschikbaar?*
- *Waar moet mijn portfolio in het geheel aan voldoen? Denk aan VRAAKKT-criteria*.*
- *Weet ik nu welk niveau van mij wordt verwacht om de leeruitkomsten aan te tonen?*
- *Aan wie vraag ik welke feedback?*

* Zie handreiking 'Bewijsmateriaal'

Plannen maken

Als de verwachtingen helder zijn, denk je na over hoe je wil gaan leren in deze onderwijsseenheid. Je gaat na wat je al kunt laten zien, bijvoorbeeld van eerdere opdrachten, studies of ervaringen. Je denkt na over welke activiteiten in relatie tot je leeruitkomsten je gaat ondernemen, waar je dat gaat doen en met wie. Vervolgens leg je in een dynamisch leerplan* vast hoe je gaat leren.

Leren doe je samen met je medestudenten, docenten en begeleiders in het werkveld. Je gaat met elkaar in gesprek over je leerplan. Het kan zijn dat je niet meteen ideeën hebt over hoe je gaat leren. Daarom zijn gesprekken met docenten, medestudenten en begeleiders in het werkveld zo belangrijk. Zij kunnen meedenken en je inspireren en vertrouwen geven dat je met je leerplan past bij de onderwijsseenheid. Zo kom je tot een dynamisch leerplan.

Vragen die hierbij kunnen helpen:

- *Waar sta ik nu ten opzichte van de leeruitkomsten? Wat kan ik al laten zien? Heb ik bijvoorbeeld al een getuigschrift of certificaat?*
- *Hoe ga ik leren?*
- *Waar ga ik leren (binnen en buiten mijn opleiding)?*
- *Wie heb ik daarbij nodig en met wie werk ik samen?*
- *Wat kan ik van begeleiders in het werkveld, docenten en medestudenten verwachten, en zij van mij?*
- *Op welke momenten is het zinvol om feedback op te halen?*
- *Hoe leg ik dit vast in een dynamisch leerplan?*
- *Past dat wat ik ga doen bij de leeruitkomsten die deze periode voor mij centraal staan?*

* Een dynamisch leerplan stel je op tijdens je onderwijsseenheid. Dit geeft houvast in grote lijnen, maar biedt ook ruimte om bij te stellen.

Proberen, oefenen en leren

Hier ga je aan de slag met het uitvoeren van jouw dynamisch leerplan: je verdiept je in literatuur, praat met experts, doet praktijkervaring op, werkt aan een verslag, volgt een (werk)college, etc. Kortom, je daagt jezelf uit, je experimenteert, je oefent. Misschien verdwaal je hier een keer of struikelt je. Dat is niet erg, daar leer je van. Docenten en begeleiders in het werkveld volgen en ondersteunen jouw groei en dagen je uit. Je medestudenten reizen met je mee. Je leert ook veel van geven van feedback aan je medestudenten. Ondertussen stuurt je je eigen ontwikkeling bij in relatie tot de leeruitkomsten op basis van feedback die je vraagt, krijgt en geeft.* Ook hier word je waar nodig in begeleid. Zo leer je en ontwikkel je jezelf.

Vragen die hierbij kunnen helpen:

- *Wat doe ik om mijn kennis en vaardigheden te ontwikkelen?*
- *Wat is er misgegaan, en wat heb ik daarvan geleerd?*
- *Wat is er goed gegaan, en wat heb ik daarvan geleerd?*
- *Aan wie heb ik tussentijds feedback gevraagd om te zien of ik op de goede weg ben? Hoe heb ik feedback gewogen en gebruikt om mijn leeractiviteiten aan te passen?*
- *Wat heb ik geleerd van docenten en begeleiders in het werkveld?*
- *Wat heb ik geleerd van de feedback die ik aan anderen heb gegeven?*
- *Past dat wat ik aan het doen ben in de aanpak die ik in mijn leerplan heb staan? Moet ik mijn aanpak bijsturen, of juist het leerplan?*

* De handreiking ‘Feedback (leren) vragen’ helpt je hierbij.

Leren zichtbaar maken

De volgende stap is zichtbaar maken wat je hebt geleerd. In je ontwikkelportfolio verzamel je materialen. Bijvoorbeeld een analyse, een ontwerp of prototype, het resultaat van een (kennis)toets, een onderzoeksverslag of bewijs van iemand die bevestigt hoe je een vaardigheid hebt laten zien. Deze materialen hoeven niet een eindresultaat te zijn. Vaker zelfs is het een tussenresultaat waar je nog verder aan wil werken. Daarom vraag je feedback. Feedback vragen en geven kan spannend zijn, vooral als je materiaal nog niet af is. Ook kan feedback soms tegenstrijdig zijn. Gaandeweg leer je hiermee omgaan. Je zult zien dat het beter gaat naarmate je het vaker doet. Je maakt ook zichtbaar wat je met de feedback hebt gedaan. Vervolgens ga je weer verder met proberen, oefenen en leren. Als je conclusie is dat je voldoende geleerd hebt en je leren voldoende zichtbaar hebt gemaakt, kun je naar de volgende stap.

Vragen die hierbij kunnen helpen:

- *Heb ik verschillende (soorten) materialen verzameld in mijn ontwikkelportfolio?*
- *Passen deze materialen bij de onderwijsseenheid met leeruitkomsten die ik wil aantonen?*
- *Zijn er nog andere materialen nodig om mijn leeruitkomsten aan te tonen?*
- *Heb ik feedback ontvangen van verschillende betrokkenen rondom mijn leerproces?*
- *Heb ik zichtbaar gemaakt hoe ik met de feedback aan de slag ben gegaan?*

Pas op de plaats maken

Het is verstandig om op gezette tijden een pas op de plaats te maken. Je bekijkt hoe je verzamelde materiaal bijdraagt aan het aantonen van de leeruitkomsten. In je ontwikkelportfolio maak je zichtbaar hoe ver je bent met het aantonen van de leeruitkomsten. Je docenten, medestudenten en begeleiders in het werkveld kijken met je mee naar waar je staat en wat je nog te doen hebt. Dit is het moment om prestatiefeedback te vragen. Je krijgt zo zicht op wat je nog gaat doen om de onderwijsseenheid met leeruitkomsten aan te tonen. Eventuele vervolgstappen verwerk je in je dynamisch leerplan. Deze ‘pas op de plaats’ kan door een tussentijdse evaluatie, een ontwikkelgesprek, een pitch of op een andere manier die past voor jou en voor je opleiding. Dit is feedback die je inzicht geeft in hoeverre je een leeruitkomst al aantoonbaar bent en je al op het juiste niveau zit.

Terwijl je navigeert door je leerproces kun je meerdere keren een ‘pas op de plaats’ maken. Als je conclusie is dat je voldoende geleerd hebt en voldoende bewijsmateriaal hebt verzameld om de onderwijsseenheid aan te tonen, kun je naar de volgende stap.

Zo weet je wanneer en of je klaar bent om naar de volgende stap te gaan.

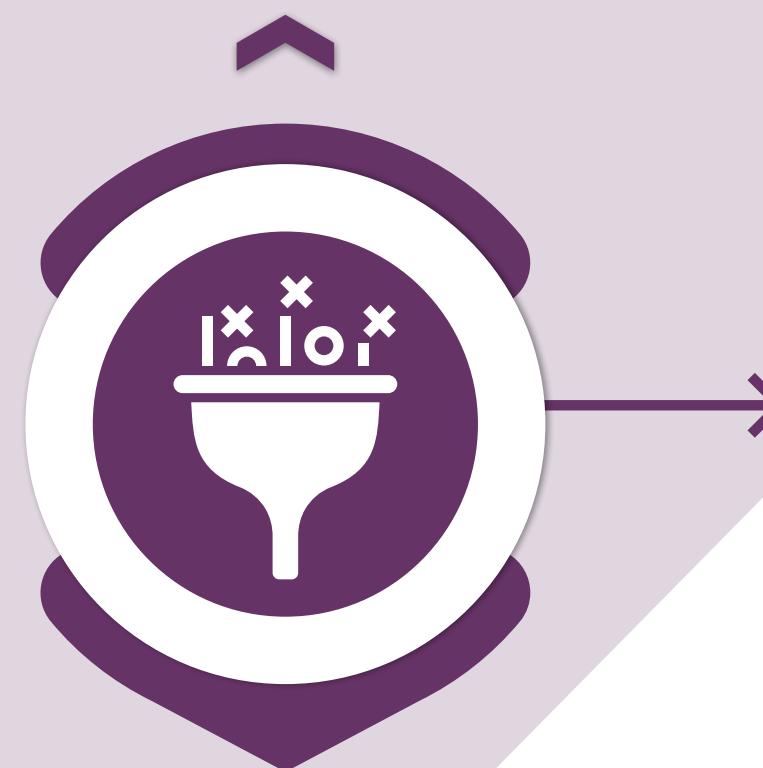
Vragen die hierbij kunnen helpen:

- *Heb ik inzichtelijk gemaakt waar ik zelf denk dat ik sta ten aanzien van de leeruitkomsten?*
- *Heb ik bewijsmateriaal* gekozen dat volgens mij laat zien dat ik de leeruitkomsten heb aangetoond?*
- *Voldoet mijn materiaal aan de verwachtingen zoals ik die aan het begin van de periode heb geformuleerd?*
- *Heb ik alle feedback van docenten, medestudenten en begeleiders in het werkveld zichtbaar gemaakt in mijn portfolio?*
- *Weet ik wat ik nog moet doen om de onderwijsseenheid met leeruitkomsten aan te tonen?*

* Zie handreiking: Bewijsmateriaal

Klaarmaken portfolio voor tentamen

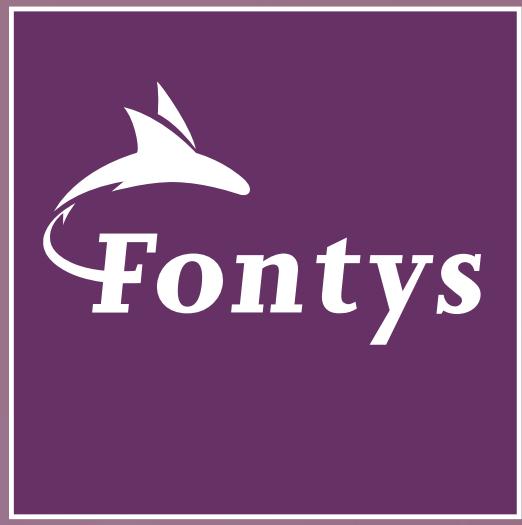
Er komt een moment waarop jij vindt dat je voldoende materiaal hebt verzameld om de onderwijsseenheid met leeruitkomsten aan te tonen. Uit dit materiaal stel je je assessmentportfolio samen. Je selecteert hiervoor bewijsmateriaal op basis van de verwachtingen zoals je die met elkaar hebt verhelderd. Bij deze selectie hoort ook het eventuele verplichte bewijsmateriaal en eventuele prestatiefeedback. Je onderbouwt waarom je met je assessmentportfolio aantoon dat jij de onderwijsseenheid met leeruitkomsten beheerst.

Je assessmentportfolio lever je vervolgens in. Het kan zijn dat je ook in gesprek gaat met je examinatoren. Examinatoren nemen een beslissing over jouw portfolio en onderbouwen deze. Zo rond jij de onderwijsseenheid af.

Vragen die hierbij kunnen helpen:

- *Heb ik bij het filteren van mijn bewijsmateriaal goed gekeken naar de verwachtingen zoals ik die aan het begin van de periode heb geformuleerd?*
- *Heb ik bewijsmateriaal gekozen dat volgens mij laat zien dat ik de leeruitkomsten heb aangetoond, inclusief eventueel verplicht bewijsmateriaal en eventuele prestatiefeedback?*
- *Voldoet mijn assessmentportfolio aan de VRAAKKT-criteria*?*
- *Heb ik inzichtelijk gemaakt waarom ik vind dat ik met het gefilterde bewijsmateriaal de leeruitkomsten aantoon?*

* Zie handreiking: Bewijsmateriaal

> FOR SOCIETY

Februari 2024

Dienst Onderwijs & Onderzoek

Colofon:

Fieke Tychon, Nienke Meulenbroeks, Brigit Kolen,
Coreline Haasakker-van Leeuwen, Lia Spreeuwenberg,
Dimphy Hooijmajers, Jean Jamin, Jorik Arts, Anje Ros.

Contactpersoon:

Fieke Tychon

Deze handreiking is een doorontwikkeling van het
cyclisch proces van leren en presteren. (Tychon & Jaspers, 2023)

